

Výzkumný rozhovor

Zadání semestrální studie

...gram praxe lepší než tuna teorie...

Kvalitativní výzkum s technikou rozhovoru krok za krokem

1. Tematizování výzkumu/studie (proč a co je předmětem výzkumu)
2. Vytvoření podoby/designu výzkumu
3. Provedení rozhovorů
4. Přepis rozhovorů
5. Analyzování rozhovorů, „výsledky“
6. Verifikování výsledků výzkumu
7. Reportování/zveřejnění výsledků

Cíl semestrální studie

Odkrýt subjektivně žitý příběh a význam profese „psycholog“ / „psycholožka“ (jak jej nazívají aktéři této profese)

=> ponořte se do problematiky a prostudujte dostupné materiály k problematice (seznamy profesních kompetencí, životopisy psychologů...)

Kvalitativní výzkum s technikou rozhovoru krok za krokem

1. Tematizování výzkumu/studie (proč a co je předmětem výzkumu)
2. Vytvoření podoby/designu výzkumu
3. Provedení rozhovorů
4. Přepis rozhovorů
5. Analyzování rozhovorů, „výsledky“
6. Verifikování výsledků výzkumu
7. Reportování/zveřejnění výsledků

Design semestrální studie

Zvolí jednotlivé týmy

- dle poznatků získaných v průběhu semestru (přednášky profesionálů)
- dle vlastních preferencí, schopností a možností

Z výsledku bude zřejmé, jaký přístup/typ kvalitativního výzkumu byl použit

Kvalitativní výzkum s technikou rozhovoru krok za krokem

1. Tematizování výzkumu/studie (proč a co je předmětem výzkumu)
2. Vytvoření podoby/designu výzkumu
- 3. Provedení rozhovorů**
4. Přepis rozhovorů
5. Analyzování rozhovorů, „výsledky“
6. Verifikování výsledků výzkumu
7. Reportování/zveřejnění výsledků

Rozhovory pro semestrální studie

- seznamte se s prostředím a jeho zvyklostmi, terminologií
- **získejte** volně přístupné informace (instituce, ordinace, webové stránky, ceník...)
- **vytvořte strukturu/schéma** rozhovoru (dle přístupu tématické okruhy či soubor otázek)
- dobré je připravit si **úvod** interview – představení výzkumu a úlohy tazatele i respondenta v něm, k čemu by to mělo vést, atd.

Rozhovory pro semestrální studie

- pozn.: vstupujete do terénu se znalostmi, které mohou vést k ne-vědomému *zkreslení*, pokuste se překonat a vystupovat vždy nestranně
- získejte předběžný souhlas psychologa/žky
- zajistěte bezpečné a nerušené prostředí
- zajistěte si a mějte s sebou záznamové médium včetně záložních baterií

Rozhovor pro semestrální studie

TAKTIKY A STRATEGIE

Začátek:

- respondent by měl být upozorněn, že nejsou špatné a dobré odpovědi
- jaký je účel rozhovoru a jak tento rozhovor bude probíhat, plus případně anonymita a nahrávání a rovněž případná možnost dalšího kontaktu tazatele ze strany dotázaného.
- Tazatel by měl dát respondentovi čas k tomu, aby si své odpovědi rozmyslel.

Konec:

- tazatel může dát prostor respondentovi k tomu, aby případně dodal k tématu něco, co doposud nezaznělo, prostor pro vyjádření pocitů z rozhovoru.

Rozhovor pro semestrální studie

TAKTIKY A STRATEGIE

Pořadí otázek

1. Dříve otázky týkající se současnosti, případně minulosti. (Otázky na budoucnost jsou do značné míry spekulativní, a proto méně spolehlivé.)
2. Jako první otázky, které se týkají popisu situace, jsou relativně bezproblémové a mají spíše širší, obecnější záběr.
3. Další fáze jsou otázky, které případně vyžadují interpretaci respondenta, jde o vyjádření jeho názoru – ty mohou být problematičtější, ale atmosféra důvěry navozená předchozí fází může pomoci
4. Případné demografické otázky až na konci, nebo nenápadně v průběhu. Takové otázky pomůžou k získání určitého rámce každého respondenta, mohou být důležité pro interpretaci.

Rozhovor pro semestrální studie

TAKTIKY A STRATEGIE

Využitelné typy otázek, otázky směřující ke/k

znalostem (jako fakta),

názorům (Co si myslíte, jaký je váš názor?)

zkušenostem respondenta (jde o aktivity respondenta, co dělá),

otázky demografické či kontextové (tak aby bylo možné charakterizovat dotázaného)

Rozhovor pro semestrální studie

TAKTIKY A STRATEGIE

Způsob kladení otázek (formulace)

Otevřené otázky mají umožnit respondentovi jakýkoliv směr a volbu odpovědi (tj. nelze přebrat uzavřené otázky bez možností),

otevřené, neutrální, jasné a citlivé a nemanipulativní
ne podmiňovací způsob otázek + hypotetické otázky

ne dlouhé otázky

neptat se v záporu

vyhýbat se složitým a abstraktním slovům

Rozhovor pro semestrální studie

TAKTIKY A STRATEGIE

Pokládat jen jednu otázku v jeden moment (tj. neptat se na víc věcí dohromady)!

Sondáž tj. doplňující otázky, které slouží k prohloubení informací, mají své obecné formy : Co se stalo ? Jak k tomu došlo ? Kde se to stalo ? atd., tazatel se na ně ptá jakoby mimochodem v průběhu rozhovoru.

Funguje i nonverbální komunikace (ticho, pokývání hlavou, vyjadřování zájmu atd.), která má povzbudit respondenta k odpovědi

Otázky formulované tak, aby respondent mohl vizualizovat danou situaci, tak aby si ji tazatel dokázal představit taky (Představte si tu situaci a popište mi, jak to probíhalo ?

Pokud rozhovor ubíhá jinam, tazatel respondenta má zastavit a nasměrovat ho správným směrem (třeba i tím, že si udělají přestávku)

Komunikace v průběhu rozhovoru jako rovnocenná

Rozhovor pro semestrální studie

Reakce respondentů na otázky

- schopnost lidské paměti je značně selektivní (toho si musí být tazatel vědom, ale naprosto s tím nepočítá respondent)
- odpovědi na otázky jsou relativní, nikoliv absolutní → odehrávají se v určitém (kulturním, společenském, aj.) kontextu, který musí tazatel znát a uvědomovat si ho.
- odpověď z jiné perspektivy na stejnou otázku, může ze strany respondenta přijít jiná odpověď, je potom na výzkumníkovi, aby tuto perspektivu dokázal identifikovat (Např. při spotřebitelských výzkumech na otázku, proč kupujete tento výrobek může být perspektivou jeho potřeba, cena, estetická otázka, atd.)
- strach z otázek (sociálně vhodné: „dobrý občan“, vzdělaná a informovaná osoba, morálně spolehlivá osoba × sociálně nevhodné: nemoci, nelegální a ne-normální jednání a chování, finanční status) – v případě našeho výzkumu by k takovému typu strachu vůbec nemělo dojít

Rozhovor pro semestrální studie

- záznam konzervujte na diktafon nebo jiné trvanlivé médium
 - před rozhovorem je vhodné nahlas na diktafon zaznamenat datum a jméno nebo kód respondenta
 - je vhodné zaznamenat souhlas subjektu/respondenta/informanta s účastí, průběhem a výsledky rozhovoru (bývá součástí nahrávky)
- souběžně si dělejte poznámky o obsahu (hodí se při průběhu – možnost reagovat, i po rozhovoru, když médium zklame)
- zaznamenávejte též (souběžně nebo bezprostředně po rozhovoru) vlastní pocity, myšlenky, reakce
- zaznamenejte též všechny okolnosti (kdy, kde proběhl, s kým, jaký byl, co měl na sobě...)

Rozhovor pro semestrální studie

Po skončení rozhovoru

- Přesvědčit se o tom, že rozhovor se skutečně nahrál
- Kontrola psaných poznámek
- Dodatečně dopsat jakékoliv další pozorování relevantní pro výzkum

Rozhovory pro semestrální studie

- použití techniky rozhovoru je podmínkou udělení zápočtu
- typ rozhovoru volí týmy samy (dle cílů, designu, přístupu, schopností, možností)
- z provedení rozhovoru musí být zřejmé, o jaký typ se jednalo

Kvalitativní výzkum s technikou rozhovoru krok za krokem

1. Tematizování výzkumu/studie (proč a co je předmětem výzkumu)
2. Vytvoření podoby/designu výzkumu
3. Provedení rozhovorů
- 4. Přepis rozhovorů**
5. Analyzování rozhovorů, „výsledky“
6. Verifikování výsledků výzkumu
7. Reportování/zveřejnění výsledků

Kvalitativní výzkum s technikou rozhovoru krok za krokem

1. Tematizování výzkumu/studie (proč a co je předmětem výzkumu)
2. Vytvoření podoby/designu výzkumu
3. Provedení rozhovorů
4. Přepis rozhovorů
- 5. Analyzování rozhovorů, „výsledky“**
6. Verifikování výsledků výzkumu
7. Reportování/zveřejnění výsledků

Kvalitativní výzkum s technikou rozhovoru krok za krokem

1. Tematizování výzkumu/studie (proč a co je předmětem výzkumu)
2. Vytvoření podoby/designu výzkumu
3. Provedení rozhovorů
4. Přepis rozhovorů
5. Analyzování rozhovorů, „výsledky“
- 6. Verifikování výsledků výzkumu**
7. Reportování/zveřejnění výsledků

Kvalitativní výzkum s technikou rozhovoru krok za krokem

1. Tematizování výzkumu/studie (proč a co je předmětem výzkumu)
2. Vytvoření podoby/designu výzkumu
3. Provedení rozhovorů
4. Přepis rozhovorů
5. Analyzování rozhovorů, „výsledky“
6. Verifikování výsledků výzkumu
7. **Reportování/zveřejnění výsledků**

Reportování semestrální studie

Anonymizovaný záznam obsahující dvě povinné části

= transkripce rozhovoru - nahrát do IS
(zástupce týmu nahraje za všechny, uvést jména členů týmu a jejich podíl)

= analýza rozhovoru – nahrát do IS každý svůj vlastní pokus

Výzkumný rozhovor

Konec dobrý, všechno dobré...